

УДК 81'367.622.12:305-055.1/.2(477.83-25):930.255=124''180/189''

ГЕНДЕРНИЙ ЧИННИК У ФОРМУВАННІ ІМЕННИКІ ЛЬВІВ'ЯН (НА МАТЕРІАЛІ МЕТРИЧНИХ КНИГ ХІХ СТ.)

Леся Дуда

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна
lesia-lu@ukr.net*

У статті простежено вплив гендерного чинника на формування іменника львів'ян ХІХ ст. Матеріалом послужили латиномовні метричні записи про хрещення у греко-католицькому та римо-католицькому храмах м. Львова (1800–1890 рр.). Автор доходить висновку, що чоловічий іменник формують імена новонароджених хлопців, батьків та хрещених батьків; жіночий антропонім кон містить найменування новонароджених дівчат, матерів, хрещених матерів та повитух. На підставі аналізу спектра та частотності іменника, структури назв та мотивів найменування виокремлено особливості чоловічого та жіночого антропонімів. Виявлено відмінності у способі ідентифікації в метричних записах осіб різної статі.

Ключові слова: зв'язок мови і статі, іменник, метрична книга, спектр, частотність, структура, мотиви вибору.

Питання впливу гендерного чинника на формування іменника львів'ян пов'язане з дослідженням соціальної природи оніма. Вплив статі на формування антропонімікону частково описували українські дослідники А. Архангельська, Н. Головчак, Є. Грицак, Н. Колесник, Г. Кравченко, Л. Луньо, О. Тараненко, П. Чучка та ін. [1]. У зарубіжній лінгвістиці питання постало об'єктом аналізу у працях М. Biolik, К. Handke, J. Jaroszuk, М. Males, І. Mutyk, Никонова В. та ін. [2].

Взаємозв'язок *ім'я людини – статі* на матеріалі іменника львів'ян ХІХ ст. ще не був об'єктом мовознавчого аналізу. Мета статті – дослідити залежність лінгвістичних параметрів імені від статі його носія. Завдання: 1) систематизувати формальні ознаки фіксації осіб чоловічої та жіночої статі у метричних книгах; 2) дослідити лінгвістичні показники зв'язку *ім'я людини – статі*. Матеріалом для аналізу слугували близько 6 тис. антроповживань, отриманих з 1000 латиномовних метричних записів про хрещення у церкві св. Параскеви П'ятниці та костелі св. Марії Магдалини м. Львова (1800–1890 рр.) (див. Джерела).

Для досягнення мети та завдань застосовано методи: описовий, корелятивного аналізу, соціолінгвістичної реконструкції та елементи кількісного. За допомогою описового методу проведено інвентаризацію та здійснено систематизацію антропоодиниць. Метод корелятивного аналізу дав змогу виокремити системні зв'язки імен і соціальних чинників, зокрема гендерного, а також виявити лінгвістичні маркери цієї взаємодії. Метод соціолінгвістичної реконструкції задіяний при розкритті мотивів вибору імен. Елементи кількісного методу уможливили частотну характеристику антропоодиниць.

1. Особливості фіксації осіб чоловічої та жіночої статі у метричних книгах

Метричні записи про народження вміщували 14 обов'язкових рубрик, серед яких була інформація про новонароджених, батьків, хрещених батьків та бабу-повитуху. Тому жіночий іменник формують найменування новонароджених дівчат, матерів, хрещених матерів та повитух; чоловічий іменник містить антропоніми новонароджених хлопців, батьків і хрещених батьків.

Спосіб ідентифікації в метриках осіб чоловічої та жіночої статі засвідчив певні відмінності, хоча серед офіційних вказівок щодо ведення метричних книг вони зазначені не були [3]. Інформація про батька або хрещеного батька дитини містила вказівку на його статус, вид діяльності тощо. Якщо особа посідала високе соціальне становище, до імені додавалося відапелативне скорочення, наприклад: *D. Ladislaus, concicus distr.capitan* (П 1890, 21)¹, *D. Ignatius, consilarius magistr.* (М 1830, а89).

Запис матері дитини, крім імені та прізвища, містив вказівку не на вид її діяльності чи статус, а чиєю дочкою або дружиною вона була: *Anna, ux[og]. hortul[anti]* (П 1860, 12) – дружина садівника, *Emilia, filia profes[ori]*. (М 1850, а76) – дочка професора, *Helena, f[ilia]. civis Leopold[is]*. (П 1860, 22) – дочка мешканця Львова. Виняток становлять метричні записи позашлюбних дітей, у яких вказувався вид діяльності матері-одиначки: *famula, serva* / служниця, *operaria* / робітниця.

Ідентифікацію в метриках хрещених матерів також здебільшого визначала вказівка, чия це дружина, рідше – її статус, вид діяльності: *Alioza, virgo* (П 1860, 45) – незаміжня, *Anastasia, operaria* (П 1875, 22) – робітниця, *Carolina, ux[or]. musici* (М 1830, а86) – дружина музиканта.

Метричні книги містять скорочені імена повитух, ілюструючи порушення норм ведення метрик: *Anast.* (М 1840, а77), *Cath.* (М 1850, а78), *Franc.* (М 1816, а1), *Magdal.* (М 1840, а78). Такі скорочення, зафіксовані у 3% записів, могли виникнути через брак вільного місця в попередньо розграфленій метриці. Проте скорочення імен в інших рубриках трапляються вкрай рідко. З огляду на те, що ім'я повитухи записували одразу після імені священика, який здійснював обряд хрещення, вважаємо, що скорочені форми її імені могли бути свідченням нижчого статусу баби-повитухи² порівняно зі статусом інших осіб, зокрема духівника.

Аналіз засвідчив, що ідентифікація жінок у метричних записах ХІХ ст. підтверджує залишки тенденції, за якою жіноче найменування (безвідносно до віку і соціального статусу його носія) залежить від власної назви чоловіка [4: 34–35].

2. Лінгвістичні параметри взаємодії ім'я – стать

Інформативна наповненість метричних записів дозволила виокремити такі лінгвістичні показники взаємодії: спектр та частотність імен, структура назв, мотиви вибору найменувань.

Спектр та частотність. Аналіз іменника львів'ян засвідчив, що спектр чоловічих назв ширший від спектра жіночих (598 чоловічих антропоодиноч та 483 жіночих іменувань), хоча в цілому антропонімікон жінок більший від переліку чоловічих

¹ Щоб ідентифікувати кожний метричний запис з бази даних, використовуємо паспортизацію: 1) буква позначає храм, у якому здійснювався метричний запис (П – церква Св. Параскеви П'ятниці; М – костел св. Марії Магдалини); 2) рік фіксації метричного запису; 3) порядковий номер метричного запису або, у випадку відсутності нумерації записів, номер аркуша (з буквою «а»), на якому здійснено запис імені. Наприклад, *Paulina* (П 1865, 33).

² У традиційній українській культурі баба-повитуха в етимологічно-первісному сенсі була пов'язана з відьмою – та, що *vidae*, володіє надзвичайними (езотеричними та раціональними) знаннями, недоступними іншим. Ставлення до носіїв подібних знань могло змінюватися ситуативно, залежно від позитивних чи негативних наслідків їхньої дії [5: 73].

найменувань. У церковних календарях власне жіночих агіонімів (*Anna, Barbara, Catharina, Hedvigis, Helena, Thecla, Xenia* і под.) менше, ніж чоловічих³, проте для найменування жінок також використовують назви, утворені від відповідних чоловічих, напр. *Gabriela, Michaelina, Paulina, Stanislava* та ін. Можливо, відмінності зумовлені впливом моди, яка визначала високу частотність певних жіночих імен серед міщанок. Так, у жіночому іменнику греко-католиків антропонімами *Maria* та *Anna* найменовано майже половину осіб (46,6%).

Спектр чоловічого іменника містить антроподиниці (наприклад, на літеру *A*): *Adalbert, Adalberthi, Adalberthus, Adalbertus, Adalbetr, Adam, Adamus, Adamus-Joannes, Adamus-Theophilus, Adolphus, Adolphus-Antonius, Adolphus-Ferdinandus, Aemilianus-Franciscus, Alexander, Alexander-Demetri, Alexander-Josephus, Alexius, Alfredus, Aloisius, Alphredus-Arthur-Joannes, Anaclethus, Andreas, Anronius, Anton, Antoni, Antonius, Antonius-Onuphrius, Apolinarius, Arnoldus, Arthur-Maria-Ludovicus-Marimus, Artur, August, Augustinūs, Augustus, Augustus-Antonius-Fridericus-Anastasius, Aurelius*. У спектрі жіночих найменувань зафіксовано антроподиниці (див. на *A*): *Adela, Adelaida, Adelaida-Rosalia, Adella, Aemilia-Josepha, Agapia, Agatha, Agathia, Agnes, Agripina, Ahaphia, Ahapia, Alexandra, Alioza, Aloisia, Amalia, Anastasia, Angela, Angela-Casimira, Angela-Joanna, Angella, Angella-Joanna, Angella-Marianna-Constantia, Aniela, Ann, Anna, Anna-Julia-Marianna, Anna-Maria, Anna-Natalia-Catharina, Anna-Rosalia, Antonia-Josepha, Antonina, Antonina-Aloisia, Antonina-Boleslava, Antonina-Carolina, Antonina-Carolina-Hermia, Antonina-Magdalena-Felicia, Antonina-Paulina, Apollonia, Apolonia, Appolonia*.

Спектр чоловічих та жіночих імен однаковою мірою розкриває варіантність антроподиниць: *Ahaphia, Ahapia, Agapia, Agatha, Agathia; Josepha, Josephina; Zacharia Zacharias*. Найчастіше фіксуємо правописні варіанти імен (*Domicela, Domicella; Cyrillius Cyrillus*). Поширені розмовні варіанти імен, які, з одного боку, порушували норму ведення метричних записів латинською мовою, з іншого – засвідчували національний та віросповідний вплив на іменник найменованих: *Dorothea – Dorota; Valerianus – Valerian; Simeon – Simion, Symko, Szymon; Joannes – Jan, Jannus; Franciscus – Franc, Frant, Franz* тощо.

Частотний десяток чоловічих імен формують назви *Joannes* (17,03%), *Josephus* (6,87%), *Michael* (6,28%), *Antonius* (3,64%), *Andreas* (3,36%), *Franciscus* (2,91%), *Basilius* (2,82%), *Adalberthus, Jacobus* (2,27%), *Stephanus* (2,23%), *Gregorius* (2,14%). Серед найпопулярніших жіночих найменувань: *Maria* (16,49%), *Anna* (11,03%), *Catharina* (10,14%), *Marianna* (4,44%), *Sophia* (3,04%), *Rosalia* (2,49%), *Josepha* (2,3%), *Francisca* (2,1%), *Anastasia* (1,98%), *Thecla* (1,95%). Основу найчастотніших чоловічих та жіночих антропонімів становили імена-універсалії – одиниці, що характеризуються високою частотою фіксації в певному середовищі, незважаючи на національні, віросповідні чи статусні розбіжності. Це назви львів'ян XIX ст., які належали до різних віросповідних (греко-католики, римо-католики), національних (українці, поляки) та соціальних (робітники, службовці, прислуга, військовики, ремісники, купці тощо) груп.

Рідковживаними вважаємо імена, зафіксовані в іменнику один раз (крім складних найменувань, комбінація компонентів яких часто була унікальною, напр. *Leopoldus-Antonius, Gabriela-Ludovica-Francisca-Theresia*). Чоловічий іменник характеризує більша кількість рідкісних найменувань, ніж жіночий, наприклад: *Adolphus, Alfredus, Anaclethus, Apolinarius, Arnoldus, Artur, August, Aurelius, Bartholimeus,*

³ У середині XIX ст. академік І. І. Срезневський уклав список церковних імен з міней XI–XII ст., що складався зі 181 чоловічого і 11 жіночих імен (див. [6: 168–174]).

Bazyli, Benedictus, Bernhard, Blavius, Caspar, Casper, Caulus, Christian, Christophor, Condratus, Constantius, Daliel, Demetrii, Dionisius, Dominicus, Elas, Emericus, Emilianus, Felicianus, Florian, Herman, Hiacinthus, Isidorus, Joachimus, Lucus, Maxim, Nazarius, Nicetas, Povephus, Rafael, Sergius, Sobetianus, Thomai, Timotheus, Valeus, Vincent, Wojciech, Xaurentius.

У жіночому антропоніміконі одиничну фіксацію мали назви: *Adelaida, Agripina, Alexandra, Alioza, Brigitha, Bronislawa, Casimira, Cecili, Celina, Cordula, Emma, Henrietta, Severina, Daria, Domioli, Ernestina, Euphilia, Felixa, Fevronija, Filomena, Flaventina, Genovefa, Gliceria, Honoratha, Ida, Juliana, Klementyna, Leonora, Ludomilla, Macrina, Monica, Natalia, Otilia, Petronela, Philipina, Praxeda, Puleheria, Saturina, Zuzanna.*

Частотність відчоловічих імен жінок залежала від популярності чоловічого відповідника. Вибір антропонімів, утворених від рідкісних, непопулярних чоловічих імен, був ознакою належності до вищого суспільного прошарку, напр. *Emilia-Severina* (М 1850, а76) – дочка службовця, *Theresia-Ferdinanda* (М 1830, а85) – дочка судді, *Jaroslava-Anna* (П 1880, 44) народилася у сім'ї професора (за нашими спостереженнями, у спектрі імен новонароджених відчоловічі імена становили половину назв).

Особливістю іменного спектра повитух були власне жіночі імена, які становили основу антропонімікону – 72% від усіх назв, напр. *Anna* (П 1870, 47; М 1830, а89), *Catharina* (П 1865, 39; М 1830, а88), *Thecla* (П 1865, 13; М 1830, а88). До них також зараховуємо імена, утворені первісно від невживаних чоловічих назв (*Barbar, Veron*), напр. *Barbara* (П 1840, а141; М 1850, а73), *Veronica* (П 1810, а66; М 1880, а34). Відчоловічі назви в антропоніміконі повитух становлять 28%, напр. *Carolina* (П 1890, 76; М 1850, а73), *Francisca* (П 1855, 24; М 1830, а85), *Paulina* (П 1890, 93; М 1850, а73).

Одержані показники засвідчують можливий зв'язок між винятково жіночою роботою, якою вважалася бабування, та суто жіночими іменами.

Структура імен. Аналіз імен чоловіків та жінок не виявив розбіжностей у структурі їхніх найменувань. У складі антропонімікону осіб чоловічої статі однокомпонентні назви становили 94,8%, двоконпонентні – 4,64%, імена з трьома і більше компонентами – 0,5%. Жіночий іменник містив 94,6% одноконпонентних найменувань, 4,75% – двоконпонентних та 0,62% антропоодиниць з трьома і більше компонентами.

Роль гендерного чинника виявлено лише у структурі імен. П'ять компонентів зафіксовано у двох антропоодиницях жіночого іменника: *Maria-Apollonia-Constantia-Domicella-Paulina* (М 1850, а76), *Maria-Angela-Irena-Pelagia-Ludovica* (М 1880, а35). Серед складних чоловічих імен найбільшими є чотирикомпонентні назви: *Augustus-Antonius-Fridericus-Anastasius* (М 1890, а33), *Arthur-Maria-Ludovicus-Marimus* (М 1850, а2). Очевидно, таку розбіжність спричинив вплив антропонімної моди, якій, зазвичай, більше піддатливі жіночі імена.

Мотиви вибору найменувань. Вплив гендерного чинника присутній також у виборі найменувань. Процес однайменування, як правило, здійснювався за гендерним принципом. Вибір імені або компонентів складних назв для новонароджених дівчат зумовлювали власні назви матерів, напр. *Catharina* (П 1820, а101), *Marianna-Elisabetha* (М 1870, а3), хрещених матерів – *Helena* (П 1870, 16), *Justina-Zuzanna* (М 1816, а5) чи повитух, напр. *Maria* (П 1860, 10), *Maria-Petronella* (М 1890, а34). Чоловічий антропонімікон новонароджених формувався під впливом імен батьків – *Theodorus* (П 1820, а97), *Michael* (М 1840, а81) та хрещених батьків, напр.: *Simeon* (П 1850, 35), *Julianus-Andreas* (М 1890, а27).

Проте паралельно виявлено високий показник впливу імені батька чи хрещеного батька на ім'я новонародженої. Наприклад, імена *Joanna* (П 1875, 41), *Emilia-Francisca* (М 1870, а2) виникли під впливом найменування батька дитини – *Joannes* та *Franciscus*. Ім'я хрещеного батька *Aliosius* послужило компонентом для творення складного найменування похресниці *Sophia-Aliosia-Antonina* (М 1860, а6). Зберігся метричний запис, у якому двокомпонентне ім'я новонародженої *Stanislava-Janina* (М 1890, а33) сформоване з імен батька *Joannes* та хрещеного *Stanislaus*.

З одного боку, це зумовлено активним побутуванням великої кількості відчоловічих імен (напр. у переліку популярних назв жінок присутні *Joanna, Josepha, Francisca, Paulina*). Проте зворотню номінацію – називання хлопців відчоловічими іменами матері або хрещеної матері – зафіксовано в поодиноких записах. Наприклад, на вибір одного з компонентів складних назв *Constantinus-Franciscus* (П 1880, 51), *Franciscus-Petrus* (М 1840, а78) вплинули імена матерів *Constantia* та *Francisca*, а ім'я хрещеної матері *Ludovica* зумовили появу третього компонента в антропонімі *Arthur-Maria-Ludovicus-Marimus* (М 1860, а2).

У найменуванні хлопців іменами жінок не зафіксовано жодного запису, який би ілюстрував вплив імені баби-повитухи. Можливо, це зумовлено підсвідомими паралелями, які виникали між первинним та вторинним носіями імені. Якщо між спільними іменами новонародженої та баби-повитухи могли шукати позитивні конотації, то у випадку імен новонароджених хлопчиків такі конотації були відсутніми узагалі.

Вважаємо, що тенденція найменування дівчат відчоловічими іменами пов'язана з етнографічною традицією очікування народження в сім'ї хлопчиків для переймання господарського ремесла та продовження роду [7: 107].

Вплив жіночої форми імені на вибір найменування хлопців поодиноким зафіксований через дію релігійного чинника. Так, *Michael-Marian* (П 1890, 88) народився 13 жовтня (14 жовтня день вшанування Покрову Марії); *Marianus-Bronislaus* (М 1890, а43), народжений 5 вересня (1 вересня у римо-католицькому обряді вшановують блаженну Броніславу); *Joannes* (М 1850, а72) народився 6 лютого (4 лютого вшановують римо-католицьку святу Йоанну).

Вибір імен для дівчат відповідно чоловічого іменника святих був загальноприйнятою практикою. Напр.: *Paulina* (П 1865, 33), народжена 10 липня (12 липня греко-католики вшановують пам'ять Апостола Павла); *Victoria-Stephania* (П 1890, 96), охрещена 26 грудня (28 грудня день св. Стефана); *Francisca-Romana* (М 1820, а21), народжена 29 лютого (у римо-католицькому віросповіданні 28 лютого – день св. Романа). Очевидно, усталена традиція вибору імен зі святців нівелювала гендерну належність найменованих.

Висновки

1. Спосіб ідентифікації осіб чоловічої та жіночої статі в метричних книгах був одним з виявів гендерної нерівності в міському соціумі XIX ст. Незважаючи на офіційні вимоги подання однотипної інформації про особу, метрики фіксували статус, вид діяльності, в основному, лише чоловіків, додаючи до імені титул, звання у випадку належності особи до високого соціального прошарку (*Prof., D.*). Вказівки про вид діяльності жінки виявлено у випадках високого чи низького соціального статусу її професії (*magistra scholae / учителька, famula / прислуга*). Здебільшого матір чи хрещену матір новонародженого ідентифікують відносно до особи чоловічої статі – чия дружина, чия донька. Скорочення імен повитух, очевидно, зумовлював не лише гендерний чинник, а й низький соціальний статус.

2. Лінгвістичні параметри, зокрема спектр та частотність, структура імен, мотиви вибору імен, в іменниках чоловіків та жінок виявляють вплив статі на імена новонароджених через реалізацію спільних та відмінних тенденцій номінації. Спільні тенденції у формуванні іменників чоловічої та жіночої статі: імена-універсалиї в основі іменників; висока варіантність антропоодиниць; структурний склад антропоніміконів. Відмінності полягали в ширшому спектрі чоловічого іменника і, відповідно, більшій кількості рідковживаних, одиничних найменувань чоловіків; у складнішій структурі імен жінок. Аналіз мотивів найменування, з одного боку, виявив гендерну однорідність однайменувань (залежність імені новонародженого хлопця від імен осіб чоловічої статі та імені дівчинки – від імен жінок), а з іншого – засвідчив вплив імені батьків та хрещених батьків на імена новонароджених дівчат, а також відсутність зв'язку між найменуваннями хлопців та особами жіночої статі. Релігійний чинник вибору імен нівелював гендерну належність найменованих.

Перспективу дослідження вбачаємо у визначенні ролі гендерного чинника у формуванні сучасного іменника львів'ян.

1. *Луньо Л. Є.* Параметри опису іменника в соціолінгвістиці / Л. Є. Луньо // Східнослов'янська філологія: зб. наук. пр. Сер. Мовознавство. – Горлівка: Вид-во ГДПШМ, 2010. – Вип. 18. – С. 249–256.
2. *Луньо Л. Є.* Соціальна природа імені людини : (на матеріалі метричних книг латинською, українською та польською мовами, XIX – перша половина XX ст.) : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук / Леся Євгенівна Луньо; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка., К. : [б.в.], 2013. – 20 с.
3. *Инструкция // Метрична книга парафії церкви св. Параскеви у Львові.* – Ф. 201, оп. 4а, спр. 3278, арк. 2–3; Крыжановский Г. Поучение для г. к. приходскихъ урядовъ о належномъ веденію и писанію метрикъ крещенія, вѣнчанія и погребанія / Г. Крыжановский. – Львов : Ставропигійской Институт, 1873. – 91 с.
4. *Медвідь-Пахомова С. М.* Еволюція антропонімічних формул у слов'янських мовах / С. М. Медвідь-Пахомова. – Ужгород, 1999. – 248 с.
5. *Боряк О. О.* Баба-повитуха в культурно-історичній традиції українців: між профаним і сакральним / О. О. Боряк. – К. : Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, 2009. – 400 с.
6. *Бугаєва И. В.* Особенности номинации святых в русском языке и православная традиция / И. В. Бугаева // Мова і культура. Наукове видання / Київський національний у-т ім. Т. Шевченка. Випуск 9. Т. VI (94). – К., 2007. – С. 168–174.
7. *Чмелик Р.* Мала українська селянська сім'я другої половини XIX – початку XX ст. (структура і функції) : монографія / Р. Чмелик. – Львів : Ін-т народознавства НАН України, 1999. – 142 с.

Використані джерела

Центральний державний історичний архів України, м. Львів
Ф. 201 Львівська греко-католицька консисторія, 1607–1948 рр.
Оп. 4а. – Спр. 3278, 3279, 3281, 6814. Метричні книги парафіян греко-католицької церкви Св. Параскеви П'ятниці у Львові, 1800–1890 рр.

**GENDER FACTOR IN FORMATION OF LVIV CITIZENS' NAMES
(ON THE BASIS OF METRIC BOOKS OF THE 19TH CENTURY)**

Lesia Duda

*Ivan Frank National University in Lviv
vul. Universytetska, 1, Lviv, 79000, Ukraine
lesia-lu@ukr.net*

The present article follows the dependence of linguistic parameters of name on sex of the named person. It has been based on Latin language metric baptism records available from Greek Catholic and Roman Catholic churches of Lviv (1800–1890).

The tasks of the article are the following: to systematize formal characteristics of recording male and female persons in metric books; to examine linguistic parameters of connection between *person's name* and *sex*. The database included about 6 thousand units of anthroponyms obtained from 1000 Latin language metric baptism records at St Paraskeva Church and St Mary Magdalene Cathedral in Lviv (1800–1890). Male name cluster included names of newborn boys, fathers and godfathers; female name cluster contained names of newborn girls, mothers, godmothers and midwives.

The following methods of research have been applied to achieve the aim: descriptive, correlative analysis, sociolinguistic reconstruction and elements of quantitative method.

Linguistic parameters, in particular range and frequency, name structure and naming motifs, demonstrate the influence of sex on newborn name choice in male and female names through realization of common and diverse nomination tendencies. Common tendencies in forming male and female name clusters include the following: universal names in the core of name cluster; high variability of anthroponymic units; structural composition of anthroponyms. Differences are observed in a wider range of male names and, accordingly, a greater number of rare and sporadic names among men; more complex structure of female names. On the one hand, analysis of naming motifs revealed gender homogeneity: dependence of newborn boys' names on names of males and newborn girls' names on names of females; on the other hand, it showed the influence of parents' and godparents' names on names of newborn girls and, simultaneously, lack of influence of female names on newborn boys' names.

Gender inequality has been revealed by way of identifying males and females in metric books. In spite of official demand to submit typical information about a person, metric books included information on status and activity type of male citizens only (*Prof., D.*). Indication to woman's type of activity is only present in case of high or low social status of her profession (*magistra scholae / teacher, famula / servant*). Most often mother or godmother of a newborn was identified through related man (whose wife or daughter). Shortening of midwife's names was obviously conditioned not only by gender factor, but also by low social status.

Key words: connection between language and sex, metric books, name cluster, range, frequency, structure, naming motifs.

Стаття надійшла до редколегії 20. 06. 2014

Прийнята до друку 07. 10. 2014